

Nils Fredrik v. Schoultz

T a l

Hållit i Gillet Kärleken til Nästan

den 24 jan. 1790

TAL,
HÅLLIT I GILLET
KÄRLEKEN TIL NÄSTAN

PÅ

DESS STOR-DAG,

DEN 24 JANUARII ÅR 1790.

N. E. v. Schenck

STOCKHOLM,

TRYCKT HOS JOHAN CHRIST. HÖRNERG, 1791.

Kallad at tolka högtidligheten af denna dag, dyrbar för Medborgaren, som på densamma firar födslen af en Stor Konung, ljuf för detta Gille, som nu för fjerde gången högtidligen får erindra sig den stund då Det först upkom, det stöd det ej sällan räckt den behöfvande, år der ej underligt, om jag mera njuter, än kan afskildra dagens sällhet: Mit hjerta är nog för det förra, men ack, mig fattas Snille för det senare. Och skulle ej rikheten af sjelfva ämnet befria mig från nödvändigheten at smycka det med våktalarens prydnader, dristade jag aldrig at med en vacklande stämma, skingra för Eder stunder, dem I billigt åstunden lemna til de lifligaste nöjen. Men om på en dag, helgad åt glada hogkomster, nöjen och lekar, jag, för några ögnablick, vågar återkalla deras njutning; måtte jag åtminstone vara nog lycklig, för at i målningen af ursprungen til vår glädje, ej quäfva densamma! måtte jag undgå det för Läftalarn grusliga öde, at, sjelf fördjudad i höglärda obegripligheter, se gäspande åhörare småningom tjasas til en stilla sömn!

Nej, glada Gudomlighet! målnfri som den klara Sommar morgon, vederquickande som den daggstänkande aften vinden: — Himmelska löje! sväfva öfver mig på dina lätta vingar. — Lifva min röst! — Mätte jag, gynnad af dig, se det ljusa nöjet nedfänka sig på målnfria ansigten. — Jag åstundade aldrig den håpna beundran: och om det stjerntående snillet ej blef min lätt, afvundas jag ej eller des låf. Et ljuf småleende af en skönhets mun, är mig en vida större upmuntran, än lagrar och den roma odödligheten. Förtjusande Gudomlighet! bered mig denna belöning.

Det är i dag et år, sedan detta Gille sist firade den Nordiske Titi födelse, och sin egen stiftning. (*) Detta år, märkvärdigt i Krigsbragdernes, i mänskighetens, i uplysningens, i villornes historia, är ock för det Gille, hvars namn och yrken utmärka den vackraste af medborgeliga dygder, *Kärleken til Neftan*, högst märkvärdigt, af en den behageligaste hogkomst. Detta Gille, nog lyckligt, at under denna tid vinna en Stadga, som ryckes göra des bestånd långvarigt, har ock sedt sig i stånd, at til en del upfylla sin åstundan, sit ändamål: Vårnlöse barn, hvilkas födsel varit deras första olycka, förförjde och under-

---

(*) Enligt Ordens - Lagarne, är alltid den Regerande Konungens Födelsedag, Gillers Högtidsdag.

derviste; lemlöfe Stridsmän, hvilkas gjutna blod förvärfvat dem åra, och en mulen framtid, efter tilgångarne hågkomne, äro derå lefvande bevis. Och då den Konung, hvars hjeltemod trofvar farorne, hvars vishet afvänder dem från Sin och vår Fosterjord, upoffrar hvarje dag af sin lefnad för des Folk's väl; då hans omsorger, hans verksamhet gjort, at vi i gapet af förödelsens tummelfått, (*) kunna njuta nöjen och lugn: huru billigt, at vi då räkne des Födelse-dag för vår Högtid, des Sällhet för vårt första glädje-ämne, des storverk för de ljufvaste föremål för våra betraktelser? Huru önskade jag ej kunna afskildra desa dagar, höljde af blod och åra, då Manheims Hjeltar, anförde af en Svensk GUSTAF, ryckas åter upväcka fornhjeltarnes ridedvarf. — Hvilka ämnen för en Homers Snille — och känslolöshet! Men, jag saknar bägge delarne, och mit hjerta qväfvt af suckar och sorgliga hogkomster, känner illa läkta får ä nyo uprifvas. (**)

Ja hvilken rik taffla för verldsberaktaren, at se de fredlige yrken, som lifvade, som danade af GUSTAF, skänkt oss sällhet, nöjen och beqvämlichkeiten, och honom sjelf sit Folks dyrkan och snillet's odödlighet. I vackra Verenskaper, flyktade från Norden för Krigers förödelse, för Partiernes förbittring! Hvem återkallade eder til våra Kuster? Hvem upreste eder Tempel vid Målarns lugna böljor? Hvem? Om ej den vittrafte den uplystaste af alla Europas Monarker. Eder tilhör ock at lemna denne store Konung den odödlighet, som Hjeltarnes Gud äfven bereder honom:

Ja, Sergel, du hvars djerfva hand,
I Marmor's kalla barm, ses lidelserna trycka,
Du, som vid sjelfva Tiberns strand,
Sculpturens lager sägs från häpna Latier rycka;
Gå, din odödlighet bered.
Gå at din skydds-Guds bild at efterverlden lemna,
Som, delande ännu den sällhet GUSTAF spred,
Skal, honom dyrkande, dit namn med aktning nämna.
Och du hvars lätta pensel-drag,
De flydde händelser, ur Seclers djup ses väcka,
Gå Pilo, uti minnets dag
På duken skildrade, at GUTAFS storvårk sträcka.

Och

(*) Gillets Loge är i Lovisa.

(**) Talaren hade i Kriget mist en Bror, en Farbror och flere vänner.

Och du, de höga kånflors här,
I Skaldmôr, som er fång, är hjeltars minnen ågnat,
Uphöjen Eder röst, en Konung det begär,
Som bland Monarker Stor, som vis er dyrkan hågnat.
Ja, må de Svenske Skalders fång,
Med Ossianskt behag, och med Homerisk styrka,
En hänryckt efterverld förmå, at på en gång
Båd' GUSTAFS tidevarf, och Svenska Snillet dyrka.

Men du, O Folk, hvars ljufva lått
Det blef, at på din Thron en månklig hjelte finna:
Du, som i Fredens skôt har lugnets fällhet nått,
Och under krigets larm fått Segrars åra vinna:
Vet, at din tackfåmhet, din kårlek och dit vål,
Det år den lön han hõrs för sina mödor kråfva:
Må aldrig splitets gift, och inga legda skål,
O Folk! din tackfåmhet, dit lugn, din fällhet quåfva.
Det år den sena frukt af många års besvår
Som Konungarne få — Ack huru fällan skörda.
Men denna frukt det endast år,
Som lycklig göra kan en spiras gyllne börda.

Ja glåds inunder kronans tvång,
Monark! når du din magt i folkets hjertan funnit,
Når, under friherens och nöjets glada fång,
Det offerar dig et låf, som utan tvång du vunnit.
Då lik den stolta Ek, som Seclers börda bår,
Som ler åt stormars ras, och dundrens viggår trosar,
Du för dit folk den Skydds Gud år;
Som djerfva fiender, och agg och tvedrågt krosar.
Glåds, når för folkslags vål dit lugn du offera bõr,
Ej lyckans svaga hand skal din belõning måra.
Glåds, når af afvunden dit namn du smådat hõr:
En rækfåm efterverld ej skal dit låf förgåta.

Glåds

Glåds, när med tidens ström dit slut du nalkas fer;
Med dygdens rena blick tråd ned i grafvens sköte:
De bittra mödorne dig där ej följa mer,
Der väl du andra skänkt skall der dig göra möte;
Och saknans klagorop, din förjda bortgång väckt,
I ljufva äreskall skall där dit öra hinna;
Och du, af låtta skyar täckt
Bland stjernor sväfvande, Trajaners åra vinna.

Men, min hänryckta inbillning för mig vida öfver fattningen af mit snille.
Det tilhör blott eder, I af Sång Gudinnorna gynnade Skalder! at sjunga
Hjeltarnes odödlighet. Jag, endast begåfvad med känslor för nöjet, med för-
mågan at deltaga i en allmän glädje, huru skulle jag kunna höja mig öfver
njutningens krets? Nej

Lik Fjäriln förd på låtta vingar,
Bland Blommorne at irra född,
Jag mellan skilda nöjen svingar,
Till högre flykt ej understödd.
Må Snillet's Son kring nya himlar
Förmätit sväfva i sit lopp:
När Foglars Kung bland målnen vimlar,
Då kyffer Fjäriln Liljans knopp.
Så länge ödets hand ej nekar,
At njuta, älska, älskad bli,
At mellan fång, och dans, och lekar,
I val af nöjen vara fri;
Hvad batar snillet's stolta styrka?
Männ mera fällhet, mera ro?
Nej, blott den rätt at Lagrar yrka,
Och den at sig odödlig tro.

Må ej den leende Naturen
Förjäfves höja up sin röst!
Hos hvarje af de vilda djuren,
I rofens knopp, i Fogelns bröst,

Hon visar fällheten och nöjet,
Och ropar: njut, det är din lätt.
Ja Månniskja, du det ljufva löjet,
Af alla djuren ensam fått.

O du, som efter vishet fikar,
Blif vis, du därtill danad är:
Var öm mot dina tryckta Likar,
Njut nöjet, fly bekymrens hår;
Och, stundom om af mulna dagar
Du ser din korta lefnad höljd,
Le trotsande, ty om du klagar,
Månn du dock mindre är förföljd.
Må dären efter mödor sträfva:

Han söker blindt den ström, som honom dränka skall.

Lät veklingen för stormar bäfva:

Han råds at rädda sig, och rufar til sit fall.

Och du, hvares marmor kalla hjerta,

För nöjet evigt slutit blef,

Som, fruktande för ångrens smärta,

De ljufva känslor från dig dref;

Gå, olycksfålle, at dig dölja,

I Skrefvors djup för dagens blick:

Må vid Cocytens svarta bölja;

Den toma saknaden dig följa,

I en förtviflad Furies skick.

Men du, hvares bröst den känsla hyfer,

Som sprider glädjens lugn vid bistra ödens hot,

Njut lyckan när des stjerna lyser,

Lid plågan utan hädiskt knot;

Och då på nöjets lätta bana,

Din glada lefnad flykta skall,

Hvar morgonflåkt dig fällhet dana,

Och mödan bli med dagen all,

För dig utur Naturens sköte,
Dets rika skatter gjuta sig,
När; hänryckt du, vid hennes möte,
I glesa Lindars skygd bland blomstren fänker dig.
Dit hjerta, för at känna danadt,
Och af den öma vänskap rördt,
Skall, utaf denna känsla manadt,
Til någon redlig vän bli fördt:
Och för at dina känslor löna,
Med rågan utaf nöjers mått,
Du skall den himla vålluft röna
Som blef en gynnad ålklings lätt,
Förd uppå lätta Azur vingar,
Se kärleken sin fackla bår,
Til någon skönhets bröst han fvingar
Och offerar dina suckar der;
Lik liljan som vid solens blickar,
Dets späda knoppar öppna ses,
Hon denna blyga suck dig skickar
Som med så hemlig vålluft ges:
Din feger hennes ögon tyda;
Och af den kyska månan följd,
Snart Hymen skall det Altar pryda,
Der kärlek väntar dig i nattens skuggor höljd.

Dock edra egna bröst tala för dessa lanningar; de söka nöjet, och jag
vore brottlig, om jag längre afskildrade, och återhölle des njutning.

Nej du behagens glada skära,
Hvars ro är våra föremål,
Der sköna! tilhör er, at nöjers bud förklarä,
Och nöjet inga upskof täl.

Gån under spel och lätta danfar,
At fira denna glada dag:
Snart mellan döders dån, och blodbesprängda Lantfar,
Vi skola sakna Ert behag.
Det är i Edra öma blickar,
Som Krigarn söker Segrens lön:
Den lycklige, hvars lätt en älskad skönhet skiekar;
Hur flyger han ej glad til tusen farors rön.
Och når i Fredens lugna sköte,
Han hänryckt henne återfer - - -
Flyn, fikna blickar, flyn från detta lufva möte,
Der glädjen yrfellik ur våta ögon ler —
Ja, der i älskarns bröst, en saknads suck hörs svälla,
Af kärlek och af kängran väckt,
Flyg hopp, at för des fyrr i Fredens hamn dig ställa,
Och visa stridens sköld af Myrthen quistat täckt;
Och Fred, du nöjenas Gudinna,
Ach, hasta ned til våra tjäll!
Se våra rökverk för dig brinna,
Sprid hopp och lugn, gör världen fäll.

